

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 8, NO 16, STIP, 2023

ГОД. VIII, БР. 16
ШТИП, 2023

VOL. VIII, NO 16
STIP, 2023

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 8, Бр. 16
Штип, 2023

Vol. 8, No 16
Stip, 2023

PALMK, VOL 8, NO 16, STIP, 2023

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM23816>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>. Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Сунчана Туксар, член на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“

FOREWORD

Sunčana Tuksar, member of the Editorial Board of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Rossella Montibeler**

QUOTIDIANI ITALIANI E COVID-19: L'INFLUSSO DELLA PANDEMIA SULLA LINGUA

Rossella Montibeler

ITALIAN NEWSPAPERS AND COVID-19: THE PANDEMIC'S IMPACT ON THE LANGUAGE

25 **Sevda Kaman, Şeyma Ebru Koca, Nur Kılıçaslan, Muhammed Durmaz**

SEKSENLİ YILLARDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN ÖĞRENCİ ARGOSU

Sevda Kaman, Şeyma Ebru Koca, Nur Kılıçaslan, Muhammed Durmaz

STUDENT SLANG AND THE CHANGE IN STUDENT SLANG FROM THE EIGHTIES TO THE PRESENT

45 **Jonida Cungu, Teuta Toska**

PREPOSITIONS FROM A SEMANTIC POINT OF VIEW

57 **Blerta Ceka, Gëzim Xhaferri, Biljana Ivanovska**

DIE SOZIALE BEDEUTUNG VON ANGLIZISMEN IN DER DEUTSCHEN JUGENDSPRACHE: EINE VERGLEICHENDE ANALYSE ZWISCHEN 'DER STANDARD' UND 'COOL MAGAZIN'

Blerta Ceka, Gëzim Xhaferri, Biljana Ivanovska

THE SOCIAL SIGNIFICANCE OF ANGLICISMS IN GERMAN YOUTH LANGUAGE: A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN 'DER STANDARD' AND 'COOL MAGAZIN'

67 **Марија Стојаноска, Виолета Јанушева**

СЛОЖЕНИТЕ ГЛАГОЛСКИ ФОРМИ ВО НАСЛОВИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИУМИ

Marija Stojanoska, Violeta Janusheva

THE COMPLEX VERB FORMS IN THE HEADLINES OF THE MACEDONIAN ELECTRONIC MEDIA

75 **Игор Станојоски**

МИНАТИТЕ ВРЕМИЊА ВО МАКЕДОНСКИОТ ПРЕВОД НА РОМАНОТ „ПРАЗНА МАПА“ ОД АЛЕНА МОРНШТАЈНОВА

Igor Stanojovski

PAST TENSES IN THE MACEDONIAN TRANSLATION OF THE NOVEL "BLIND MAP" BY ALENA MORNŠTAJNOVÁ

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 85 Марија Ѓорѓиева-Димова**
АПОСТРОФИЧНОТО ПЕЕЊЕ НА КОЧО РАЦИН
Marija Gjorgjieva-Dimova
THE APOSTROPHE IN KOCHO RACIN'S LYRIC
- 97 Danijela Kostadinović**
COSMOGONIC AND APOCALYPTIC VISION OF THE WORLD IN THE
PROSE OF ŽIVKO ČINGO
- 107 Mihrije Maloku-Morina**
SISTER CARRIE: TRAITS OF DREISER'S SELF-IDENTIFICATION
- 117 Turgay Kabak**
BİR KÜLTÜR TAŞIYICISI BİREY OLARAK İMDAT SANCAR VE BAYBURT
SAĞDIÇ DÜĞÜNLERİ
Turgay Kabak
İMDAT SANCAR AND BAYBURT SAĞDIÇ (BEST MAN'S) WEDDINGS AS
CULTURAL HERITAGE
- 129 Татьяна Вукелич**
ЛОЛИТА – ИКОНА И ДЕВУШКА С ОБЛОЖКИ
Tatjana Vukelić
LOLITA – FROM AN ICON TO A COVER GIRL

КУЛТУРА / CULTURE

- 143 Dejan Malčić**
IL POSTMODERNISMO NEL CINEMA DI DARIO ARGENTO E BRIAN DE
PALMA
Dejan Malčić
POSTMODERNISM IN THE CINEMA OF DARIO ARGENTO AND BRIAN
DE PALMA
- 153 Екатерина Намичева-Тодоровска, Петар Намичев**
РУСКИТЕ АРХИТЕКТИ ВО СКОПЈЕ ВО ПЕРИОДОТ МЕЃУ ДВЕТЕ
СВЕТСКИ ВОЈНИ
Petar Namichev, Ekaterina Namicheva-Todorovska
THE RUSSIAN ARCHITECTS OF SKOPJE IN THE PERIOD BETWEEN THE
TWO WORLD WARS

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 167 François Schmitt**
APPROCHE INTERCULTURELLE OU CO-CULTURELLE DE L'ALTÉRITÉ
DANS LE *CADRE EUROPEEN COMMUN DE RÉFÉRENCE POUR LES
LANGUES* ET SES OUVRAGES COMPLÉMENTAIRES ?
François Schmitt
INTERCULTURAL OR CO-CULTURAL APPROACH TO OTHERNESS
IN THE COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR
LANGUAGES AND ITS COMPLEMENTARY WORKS?
- 179 Anastazija Kirkova-Naskova, Ivana Duckinoska-Mihajlovska**
EXPLICIT INSTRUCTION OF PRONUNCIATION LEARNING STRATEGIES
AND WORD-STRESS RULES: EXAMINING LEARNERS' REFLECTIONS
FROM DIARY ENTRIES
- 191 Mirvan Xhemali, Hysen Kasumi**
TEACHERS' PERCEPTIONS OF THE IMPORTANCE OF LINGUISTICS IN
THE TEACHING OF SPEAKING SKILLS IN EFL – A CASE STUDY IN THE
REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA
- 203 Andrea Frydrychová**
PRAGMATISCHE PHRASEME IN AUSGEWÄHLTEN DAF-LEHRWERKEN
FÜR DIE NIVEAUSTUFE A1
Andrea Frydrychová
PRAGMATIC PHRASEMES IN SELECTED GFL TEXTBOOKS FOR THE
LEVEL A1
- 215 Marsela Likaj, Ema Kristo**
VERMITTLUNG LITERARISCHER TEXTE IN BÜCHERN UND
METHODEN ZUM ERLERNEN EINER FREMDSPRACHE (AM BEISPIEL
DER DEUTSCHEN SPRACHE)
Marsela Likaj, Ema Kristo
TRANSMISSION OF LITERARY TEXTS IN BOOKS AND METHODS
FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING (THE CASE OF THE GERMAN
LANGUAGE)

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 229 Весна Мојсова-Чепишевска**
ШОПОВ ЦЕЛ ЖИВОТ СЕ ЗАЛАГАШЕ МАКЕДОНИЈА ДА ЗРАЧИ ВО
КУЛТУРНИОТ МОЗАИК НА СВЕТОТ
Vesna Mojsova Chepishevska
SHOPOV, THROUGHOUT HIS ENTIRE LIFE, HAS STANDED FOR
MACEDONIA TO RADIATE IN THE CULTURAL MOSAIC OF THE WORLD

- 241 Биљана Рајчинова-Николова**
ВИСТИНСКО УПАТСТВО ЗА КРИТИЧКИТЕ СПОСОБНОСТИ НА
МАКЕДОНСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ВО 19 ВЕК (КОИ *МАКЕДОНСКАТА*
КНИЖЕВНА КРИТИКА ВО XIX ВЕК ОД СЛАВЧО КОВИЛОСКИ, СКОПЈЕ,
ИМЛ, 2022)
Biljana Rajčinova-Nikolova
A REAL GUIDELINE FOR THE CRITICAL SKILLS OF THE MACEDONIAN
INTELLIGENCE IN THE 19TH CENTURY (TOWARD TO *MACEDONIAN*
LITERARY CRITICISM IN THE XIX CENTURY BY SLAVČO KOVILOSKI,
SKOPJE: IML, 2022)
- 253 Иван Антоновски**
ДОРЕЧУВАЊЕ ЗА АНТЕВОТО И АНТЕВСКОТО ПЕЕЊЕ И МИСЛЕЊЕ
СО НОВИ ИСЧИТУВАЊА
Ivan Antonovski
DISCLOSURE ON POETRY AND THE OPINION OF ANTE POPOVSKI
WITH NEW READINGS
- 265 Лидија Камчева Панова**
„ВОВЕД ВО АНАЛИЗА НА ДИСКУРС“ – ПЕРСПЕКТИВИ И
ПРЕДИЗВИЦИ
Lidija Kamceva Panova
“INTRODUCTION TO DISCOURSE ANALYSIS” – PERSPECTIVES AND
CHALLENGES

ДОДАТОК / APPENDIX

- 273 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ДОРЕЧУВАЊЕ ЗА АНТЕВОТО И АНТЕВСКОТО ПЕЕЊЕ И МИСЛЕЊЕ СО НОВИ ИСЧИТУВАЊА

Иван Антоновски

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје
i.antonovski@gmail.com

Апстракт: Трудот претставува критички осврт кон зборникот на трудови „Антево дело“ (Скопје: Каламус, 2022) во кој се објавени трудовите од Меѓународниот научен симпозиум одржан во септември 2021 година, во рамките на Меѓународната поетско-културна манифестација „Анте Поповски – Антево перо“, по повод 90-годишнината од раѓањето на академик Анте Поповски. Преку осврнување кон одделните текстови од зборникот, во трудот се апострофираат прашања за дорастајување и доисчитување на опусот на великиот македонски автор, при што се воспоставуваат синтези меѓу најновите научни согледувања и сегменти од творештвото на Поповски, излегувајќи и надвор од теренот на поезијата. Трудот препознава во зборникот појдовна точка за натамошни темелни осврнувања кон делото на Анте Поповски, укажувајќи на потребата од сеопфатно вреднување на опусот на овој знаменит автор на македонскиот XX век.

Клучни зборови: *Анџе Поповски, зборник, Анџево ѝpero, Македонија, симпозиум.*

Вовед

„Детето родено во Земјата на Мијаците никогаш не ги почувствувало убавините, радоста и дарбите на плодовите. Тоа дете никогаш не се нашло пред искушение да влезе во туѓо лозје, во туѓ бостан, во туѓ овоштарник. Тоа дете не допрело ни калинка, ни портокал. Утринум, кога се буди, тоа дете на недостижно високите полици спроти себе ќе забележи само неколку жолти дуњи, и, можеби само неколку црвени јаболка донесени ’од некаде, од далеку...‘. Тоа дете не смее ни да помисли на што и да е друго освен да гледа во тие дуњи и во тие јаболка. Светоста на чувството спрема плодот, во Земјата на Мијаците, не е нешто кое се учи од книгите и од приказните, туку од соништата... Тоа дете ѝ верува само на својата мајка која го поучува дека ’Света Петка или дедо Боже ги донел и ги оставил плодовите на полицата за кога ќе се врати татко ти‘... Но кој е тој татко, како изгледа тој татко, каде е тој татко и зошто е тој татко – децата на Мијаците не знаеја да Ви кажат... татко кого никогаш не го виделе“ (Поповски, 2011, стр. 228).

Ова, меѓу другото, академик Анте Поповски го нагласи во својата пристапна беседа во Македонската академија на науките и уметностите, на која неретко ѝ се навраќае како на клучен текст за целосно разбирање на неговата поезија, оти таа, како што нагласи и тој самиот, е запишана во потсвета на детето родено во Земјата на Мијаците. И секогаш сме со помисла колку сето она што тогаш великиот Анте го кажа за детето од Земјата на Мијаците, не само што е дел од неговиот личен идентитет туку и ја одредува неговата и творечка, и воопшто целоживотна судбина. Но, и со помисла колку уште ќе треба за да ја дорастајиме и доразбереме таа поезија, оти не е лесно во целост да се навлезе во таа потсвест.

А овој дел од беседата, овојпат го издвојуваме, оти во нас ја буди помислата колку таа судбоносна и наследна осуденост во детството да не се почувствуваат убавините и радоста на плодовите, за детето од Земјата на Мијаците што израсна во една од магистралните творечки фигури на македонскиот XX век, постана целоживотна судбинска одредница. Зашто, за жал, во текот на својот физички живот, тој не доживеа целосно да ги почувствува убавините и радоста од плодовите на своето творештво, иако на зборот гледаше со чувство на светост – исто силно колку и она чувство спрема плодот во детството. Неспорно, за неговото творештво беше и наградуван, вреднуван, некогаш и навреме, се случија и значајни осврнувања кон неговото творештво од поединци, ама сепак не се случи целосно критичко-валоризирачко осврнување кон неговото севкупно дело кое и не е само поетско, есеистичко и преведувачко, ами и културолошко, оти неговите остварувања не се само во книжевноста, туку во низа сегменти на современата македонска култура. Сепак, се чини и не беше возможно таквото темелито и сеопфатно осврнување да се случи, оти самата волуменозност на Антевиот опус не го овозможува тоа, туку бара барем повеќегодишна посветеност. Едноставно, Анте, носејќи го судбинскиот код на детето од Земјата на Мијаците, ја понесе судбината на мноштво автори чие творештво до крај се вреднува тогаш кога тие веќе се на другата страна на човековото постоење.

Оттука, логично е повторно да се каже:

Стианува збор за творештво на коешто постојано треба да му се навраќае – творештво коешто одново треба да го прочитаме и интерпретираме, затоа што во него има многу сè уште нераскајнети и недоволно вреднувани сегменти, недоирени интерпретативни рамништа.

Се чини дека вака звучи најчесто употребуваната фраза на книжевната критика, при осврнувањето кон творечките опуси на книжевните великани, особено кога одбележуваме важни јубилеи поврзани со нивниот живот и дело, меѓу кои беше и деведесетгодишнината од рождеството на Анте Поповски која се одбележа и со симпозиумот од кој произлезе зборникот кон кој се осврнуваме во овој текст. Неспорно е дека едновремено, ова е речиси и најбаналната и највистинитата фраза што се употребува во книжевно-теориските, неретко поводни осврнувања кон творештвото на авторите кои се магистрални во една национална книжевност, а и надвор од националниот и воопшто културен контекст на книжевното вреднување. Затоа што

книжевната наука, односно книжевната теорија постојано овозможува и ќе овозможува нови пристапи и алатки за исчитување на книжевниот текст – редефинирани, реактуализирани и нови теории, со коишто секогаш можеме и ќе можеме поразлично од претходно да исчитаме, вреднуваме, коментираме и анализираме еден ист книжевен текст. Дотолку повеќе што веќе децении наназад, со својот мултидисциплинарен пристап, на помош е и културологијата. Оттука, оваа фраза ќе може да се употребува и уште долго во времето што е пред нас и секогаш да звучи целосно вистинито, убедливо и издржано, но можеби и уште побанално од денес.

Ама, исчитувањето на неговото дело од 2003., односно од 2004 година наваму потврдува дека кога се говори за растајнувањето на творечкиот опус на Анте Поповски, посочувањето дека станува збор за опус којшто сè уште не е доволно истражен и во којшто има недоволно вреднувани сегменти и недопрени интерпретативни рамништа, не е фраза – и ни малку не е флоскулно и банално, туку е исклучително вистинито. Впрочем, уште при промовирањето на поетската книга „Две тишини“ од Поповски, академик Гане Тодоровски има нагласено дека ни преостанува, се разбира, во литературно-критичка смисла да се доречеме за особеностите на Антевото и антевското пеење и мислење. И навистина таквата задача ни преостана нам, на генерациите што се современици на времето или невремето по Антевото физичко заминување.

Потребата од заедничко, суштинско и темелито исчитување и вреднување на Антевото дело, во нашата книжевна, културна и академска стварност се забележа веднаш откако неговиот опус беше заокружен. И затоа, уште во 2004 година се случи првиот научен собир посветен на неговото дело одржан по неговото физичко заминување – на творештвото на Анте Поповски беше посветена Меѓународната научна конференција на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (МСМЈЛК при УКИМ). Ако денес се навратиме на текстовите од зборникот од таа Конференција ќе сфатиме – уште тогаш, во нашата културна и академска средина се согледува колку е тешка, ама и одговорна задачата и обврската што претстои, а на која посочи Тодоровски: во литературно-критичка смисла да се доречеме за особеностите на Антевото и антевското пеење и мислење. Затоа, во периодот потоа, од ден на ден, сè повеќе се чувствува потреба од научното доречување за грандиозниот опус, во што посебен придонес настојуваше да даде проф. д-р Кристина Николовска и особено со влогот на Атина Цветаноска (претходно: Кичева), која докторира со (до)исчитување на Антевата поезија, по што од нејзиниот докторат произлезе и монографската публикација „Херменевтиката на поезијата на Анте Поповски“ (2017).

2. Симпозиум – зборник „Антево дело“

Но, тоа доречување вистински забрзано продолжи откако во рамките на манифестацијата „Анте Поповски – Антево перо“ започна симпозиумот за Антевото дело – во 2019 и во 2021 година, под раководство на проф. д-р

Кристина Николовска. Зборникот во кој се трудовите од симпозиумот во 2021 година, кој веќе беше и меѓународен е конкретна потврда дека е така, затоа што покажува и тоа само еден дел од она за што треба да се доречеме. Неспорно, по одржувањето на научен собир, објавувањето на зборник во кој ќе се поместени трудовите презентирани на собирот е логична, очекувана последователност. Но, објавувањето на овој, конкретен зборник е едно од оние што се дочекуваат како посебно случување во книжевната, културната и научната средина, а не само како очекувана последователност. Затоа што во овој зборник не само што се презентирани нови заклучоци и согледби, туку многу повеќе се отвораат прашања кои ги детерминираат/посочуваат натамошните предизвици за нашата книжевна наука и културологија за да можеме да кажеме дека сме го оствариле својот долг кој не е само кон Антевото пеење и мислење, туку и кон влогот на една цела генерација книжевни и културни дејци на македонствувањето.

Се чини и ова би звучело само како флоскула, ако барем накусо не се осврнеме на дванаесетте труда објавени во зборникот. Некој ќе рече дека дванаесет труда и не се многу кога станува збор за научен собир. Ама преку овој зборник уште еднаш се согледува дека во науката и особено при проследувањето на културните и книжевните вредности, бројноста не е ниту клучна, ниту релевантна. Оти овој зборник, на нешто повеќе од сто страници отвора теми и покренува прашања за кои во други контексти би биле потребни и многу повеќе осврнувања. Но, и повикува да се случат многу повеќе натамошни исчитувања и доречувања.

Па така, академик Катица Ќулавкова, пишувајќи за татковинскиот видокруг во поезијата на Поповски и исчитувајќи ја поетската книга „Две тишини“ и академик Ала Шешкен во трудот „Анте Поповски и Блаже Конески за македонскиот збор“, меѓу другото, отвораат и една клучна тема која допрва треба да ја имаме предвид: Анте и македонскиот јазик. „Татковината, до смртта е Идеја, а по смртта е Земја, почва, наследство, оставнина, предци, култно место. Идејата за неговата Татковина, тестаментално, Анте ја проектира во јазикот, во македонскиот јазик. Нашата светост, нашиот јазик! „Јазикот е светоста на народот“ е стихот кој ја навестува таа идеја преку латинската поговорка асоцирана со императорот Хадријан – „*Sacra populi lingua est*“ (Поповски, 2003, стр. 154-155). „Мојот мајчин јазик (е) сраснат за мене како близнак“ вели Анте Поповски, заветно. Со тоа тој ја потврдува македонската кауза како негова лична и тематска константа, затоа што јазикот е душата на нашата татковина и не познава други граници освен нашата љубов и нашата памет. И кога библиотеките се уривале, постоела надеж дека јазикот ќе преживее, со луѓето и камењата, со земјата.“ – напоменува Ќулавкова, посочувајќи на стихови на Поповски (2022, стр. 10).

Од друга страна, Шешкен, коментирајќи и некои општествено-политички збиднувања во осумдесеттите и деведесеттите години во Македонија и одговорот на Анте Поповски и Блаже Конески со јазикот-штит, меѓу другото и нагласува: „Кога ќе се земе предвид дека двајцата поети, длабоко и темелно

се интересирале за периодот на создавање на словенското писмо (Поповски – во низа песни, а Конески, и како истражувач, и како професор), тогаш можеме да претпоставиме следно: за нив (во дваесеттиот век), како и за авторите во старите текстови, поимот јазик го има значењето не само на јазик што го говори народот, туку и на народ, како етнос (во црковнословенскиот, „јазик“ значеше и „народ“). Употреба на зборот – јазик, еднакво со зборот – народ, му дава стилско обележје на стихот.“, со напомена дека ова треба да е предизвик и за новите генерации истражувачи.“ (2022, стр. 14)

Ама и констатира дека: „Од задачата да пишува ‘проста и строга македонска песна’ (според зборовите на Конески), Поповски се определил за ‘македонска песна’ – ама метафорична, обоена со раскошни бои (циклус ‘Макови’): ‘Што ги научи и ѕвездите да шепотат на македонски’. Но, и песна длабоко вкоренета во националното тло.“ (2022, стр. 14)

Се запрашуваме: требаше ли толку време за да се отвори одделно темата за Анте и македонскиот јазик? Ама нè утешуваат неговите стихови од „Света песна“. „Зошто ми префрлаш дека сум стар / нели сме деца на јазикот / и нели јазикот никогаш не старее?“ – пееше Анте (Поповски, 2003, стр. 484). Па оттука, и констатацијата дека никогаш не е доцна темелито да се опсервира оваа голема тема. Затоа што треба да се има предвид и сето она што Поповски го запиша во аманетниот, исклучителен есеј со епистоларен призив „Не им завидувајте на предавствата“. Меѓу другото: „Пеев уверен дека она што го пеам на ниеден друг јазик не може да се испее освен на јазикот на големата судбина на Македонците. Тие, чија адреса е запишана во Библијата, кријат некоја тајна за иднината на светот: зашто тие се сеќавање на свеста, на вековите кои одминале. Оган – кој не изгаснува“ (Поповски, 2003, стр. 199).

Во својот труд, проф. д-р Венко Андоновски, поезијата на Анте ја интерпретира како ракопис-поезија која постои истовремено и во минатото, и во сегашноста, и во иднината. Поаѓајќи од согледбата дека како ракописна, таа поезија се сеќава, при анализа на песни од творештвото на Поповски се согледува како таа го оживува минатото. Притоа се доаѓа до заклучок дека таа поезија говори и за „сега“, зашто знае да биде најстра дијагноза на сегашноста, при што, таа се интерпретира и како остварено пророштво по однос на нашиот македонски идентитет и нашето македонско име, денес. Во трудот се дава одговор на клучно прашање: Како е можно едно писмо, една поетска калиграфија, да ги собере на едно место сите времиња, како во некаква магична кугла во која симултано постојат минатото, сегашноста и иднината?

По анализата на севкупниот поетски опус на Поповски, со примена на мноштво книжевни и културолошки теории, Андоновски ќе рече: „тој поетски краснопис за свое мастило ја користел светлината. Само таа ги спојува трите времиња: минатото, сегашното и идното, во едно. Само светлината била, е и ќе биде секогаш иста, велика и една, како и поезијата на Анте.“ (2022, стр. 30)

Следен во зборникот е трудот на проф. д-р Кристина Николовска, кој се однесува не само на поетското туку и на есеистичкото творештво на Поповски, при што се отвора прашањето дали може сето поетско и есеистичко послание до нас од грандиозниот Анте да го сфатиме и доживееме како историја на внатрешните довици. „Поповски, како врвник меѓу поетите и мудреците, реши да ја појасни суштината на довиците. Довикот како таен глас – до себе, како порака која допрва треба да се прими и растајнува, како внатрешен извор, но и избор на суштини. Суштини за растолкување. Довикот – како поетска прекогниција. Херменевтичарот Анте трага по „смето“ на довиците и маестрално го толкува големиот чин на „раѓање“ на довикот. Довикот како зародиш на идеја, како сознание, како ниво на свест, како врвно достигнување. Нашиот заглед, но и нашата реплика на моќните довици на Анте, е можен достоин довик кон суштините на феномените на „чудото“ наречено *Arg Poetica* од која растат сите убави творечки „чуда“ – нагласува Николовска (2022, стр. 33).

Трудот на проф. д-р Емилија Црвенковска, во кој за Анте Поповски се говори како за читач на тајни знаци, од една страна покажува дека неговиот опус не е и не треба да биде предизвик и обврска само за книжевниците и културолозите, туку и за лингвистите, а од друга страна и фрла светлина на интересот и остварувањето на великанот и надвор од поезијата, вклучително и преку неговиот интерес за старите текстови и средновековието. Ама и ја истакнува потребата да се воспоставуваат синтези меѓу неговата поезија, неговите истражувања и неговата есеистика, меѓу неговото творештво и неговата општествена активност.

„Стиховите на поетот Анте Поповски, голем познавач на старата црковнословенска македонска писменост, ги растајнуваат праоблиците од дамнина како праматерија на поетското чувствување и мислење на еден народ низ вековите. Поетот своите тајни ги крие или ги заклучува во зборовите, во стиховите, ги исчитува од и низ записите врз материјалите на коишто биле пишувани низ историјата: од пергаментите, од старите палимпсести, од камењата, од дрвјата. Како природата, така и човекот оставал вдлабнати траги низ времето, а проникнувањето во нив е трагање по една вистина, барање клуч што ги отвора тајните. Тајните на писмото, светоста на знаците, на буквите, на вокалите, тајните на каменот, на пергаментот, на дрвото, сите материјали и места на коишто се оставале знаци, стануваат постојан мотив во творештво на Поповски“ (2022, стр. 43), како што напоменува Црвенковска, истакнувајќи и дека тајните знаци, Анте најчесто ги открива и преку прекопувањето низ архаичниот јазик којшто е еден од суштинските лингвистички белези на неговото творештво.

Одделно внимание привлекуваат согледбите од текстот на проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска за стиховите на Анте Поповски во првиот учебник по македонска литература и култура за странци „Везилка“. Ако се има предвид дека првиот научен собир за творештвото на Анте по неговото упокојување се има одржано токму на Конференцијата на МСМЈЛК при УКИМ од една страна, а од друга страна фактот дека во овој учебник е

рефлектирано и искуството од претходната лекторска настава со странските македонисти, се доаѓа и до заклучок дека во децениите зад нас, токму и преку поезијата на Анте, странските македонисти – литерати и културолози – до крај ги спознаваат и Македонија и вредностите на естетската вертикала на македонската современа поезија.

Поврзувајќи го „пишувањето на ‘мал јазик’“ со Антевото дело, Мојсова-Чепишевска напоменува дека тоа за неа е „провокација што ја читаме во целокупната поезија на Анте Поповски и што особено може да се види и препознае во стиховите од „Глаголица“ и во првото пеење од песната „Македонија“. Ете ја и вистинската причина зошто овие стихови така добро се вклопуваат во еден учебник за македонската литература и култура наменет за странските македонисти. И зошто токму овие стихови пишувани на еден ‘мал’ јазик може да станат големи преку нивното исчитување/ доживување/ коментирање од страна на тие странски македонисти.“ – напоменува Мојсова-Чепишевска (2022, стр. 52).

Но, евидентно од текстот е дека преку овој учебник се остварува и клучна реактуализација на дел од творештвото на Поповски кое не доживеало повеќе осврнувања во последниве децении, оти песната „Глаголица“ и не била одделно третирана од оние кои одделно се осврнувале на поезијата на Анте во последниов период оддалечен од нејзината првообјава. Според Мојсова-Чепишевска, „од научно засновано воведување за облага глаголица како прво словенско писмо, може да се започне исчитувањето на Антевата „Глаголица““ (2022, стр. 53).

Меѓу другото, таа и нагласува: „Така, како што „Конески (спонтано, можеби) доаѓа до мислата дека одговор на прашањето „кој е и што е?“ може да најде со посредство на неговите духовни претходници, а пак тие претходници се во – нивните дела“ (Вангелов, 2021, стр. 43), така и преку овие стихови на Анте Поповски може да се поттикне љубопитството кај странските македонисти за почитта кон глаголицата, посебно кај него и општо кај останатите/ другите македонски поети. „Тој, како и неговите далечни духовни предци св. Кирил и Методиј“, се жртвува себеси за да изведе „смачкано племе“ од длабокиот мрак на анонимноста и да го вклучи меѓу културните народи во светот“, вели Вангелов за Конески (2021, стр. 43). А чинот на жртвувањето го имаме низ целиот поетски процес на Анте Поповски кој едноствано се излева и во неговото пеење „Македонија“, со посебен акцент на првата песна.“ (2022, стр. 53)

Па така, странските македонисти знаат како да ја дооткријат Македонија: „Стиснете ги тревките / неа ќе ја исцедите. // Навалете се врз каменот / името ќе ѝ го чуete. / Симнете се во реките / дното со неа ќе ве почести. / Легнете да починете / и ноќта со неа ќе ве покрие.“ (Мојсова-Чепишевска, 2019, стр. 104) Онака како што за неа пееше Анте. Неговата Македонија е и Македонија на странските македонисти.

Со текстот на проф. д-р Бојан Ортаков за поезијата на Анте Поповски во современата македонска музика од втората половина на XX век, во зборникот, веќе се отвораат прашањата и се истакнува потребата за творештвото на Анте

да не се искажуваат само филолозите, ами сите оние кои стручно и научно се занимаваат со сегменти на современата македонска култура, оти се чини и нема сегмент на културата во кој Анте не оствари свој влог. Согледувајќи го македонското естетско искуство од втората половина на XX век, пред сè во доменот на книжевноста и на музиката, Ортаков нагласува дека Антевата поезија ја означува сплотеноста на духовното и световното, преку својот единствен поетски израз, претставувајќи во исто време извор на инспирација за бројни музички дела од македонски композитори, од минатото столетие.

„Што се однесува до третманот на неговата поезија во т.н. современа македонска музика, било да се работи за покрупни вокално-инструментални дела, од типот на ораториуми или кантати, но и за хорски композиции или соло песни за глас и пијано, се забележува дека поезијата на Поповски е искористена како своевидна база за дела од автори на сите генерации македонски композитори од 20-тиот век.“ – констатира Ортаков (2022, стр. 57).

Мораме да признаеме дека за нас беше вчудовидувачки пресекот на најзначајните композиторски остварувања во македонската музика во коишто фигурира поетската реч на Анте Поповски, особено тоа колкава инспирација таа била за Тома Прошев и Томислав Зографски, ама и за Петре Богданов – Кочко, особено за Драгослав Ортаков, ама и за Стојан Стојков, Ристо Аврамовски, Томе Манчев... Песни на Поповски се инспирација и за Димитрие Бужаровски и Живоин Глишиќ, ама особено важно, како што констатира Бојан Ортаков, „неодминлив е впечатокот дека магијата на неговите стихови е привлечна и за помладите генерации македонски музички творци, кои токму денес се наоѓаат во врвот на креативната моќ, продолжувајќи го континуитетот на македонската современа музика, и во нашево столетие.“ (2022, стр. 60-61) Во овој труд препознаваме можности дури и за одделен симпозиум насловен токму со насловот на трудот: „Анте Поповски во современата македонска музика од втората половина на 20 век“. Оти навистина треба да се запрашаме колку многу негови стихови добија и музичка димензија, зашто ми се чини дека одговорот ќе упати кон заклучок за еден редок феномен не само во македонскиот културен контекст туку и пошироко.

Сериозен прилог кон согледување на влогот на Анте Поповски воопшто во македонската култура, а не само во книжевноста, е и трудот на м-р Александра Јурукоска за Анте како културен придвижник и филозоф на уметностите. Овој труд е сериозен обид да се продолжи со нови истражувања на влогот на Анте и за македонската ликовна уметност, и особено за македонскиот филм, при што може да се согледа дека меѓу македонските книжевници од својата генерација неговиот влог за македонската филмографија има особено значење. Во трудот се опсервираат и негови рецензии, препораки, обраќања и тематски текстови за изложби и културни настани на коишто говорел, ги отворал или промовирал. Од друга страна, мора да се нагласи: Јурукоска прави напори да обезбеди и сведоштва на живи творци чијшто поддржувач и сопатник низ културните авантури бил

токму Анте. Идејата е да се фрли нова светлина и да се потсети на значењето на ваквите фигури – придвижници и сателити, во македонската културна средина, во време кога достапноста на информациите не била лесна или на само еден клик, како во ерата на интернетот. Во овој труд се препознава почеток на едно ново портретирање на Анте Поповски, не многу познато на поновите генерации истражувачи, а особено важно е што зад него настанува токму еден од нив, со теза за Анте како придвижник, како моторна сила и сонце во центарот на сончевиот систем наречен културна Македонија, за која допрва треба да се пишува, истражува и архивира и како за Антеовина – како што напоменува Јурукоска.

Во својот труд, м-р Бранко Цветкоски ги продолжува претходните негови осврнувања и анализи за потрагата на македонскиот лирски код во и преку поезијата Анте Поповски. Всушност, неговиот труд во зборникот е и своевидно продолжение на исчитувањето остварено од негова страна на Меѓународната научна конференција на МСМЈЛК при УКИМ, една година по упокојувањето на Поповски, при што меѓу учесниците, токму Цветкоски е единствен од редот на македонските поети кои со нова научна светлина се осврнува кон опусот на својот велик претходник и современик. „Зенитот на лирскиот код кај Анте Поповски настапува со книгата ‘Провиденија’, во меѓните години на животен и креативен вознес, а се остварува до степен на сеприсутно и сеопфатно поетско блаженство, со лирската епопеја ‘Света песна’“ – констатира Цветкоски (2022, стр. 63) при што ја нагласува и потребата за фрагментарно повторно микроисчитување на одделните Антеви книги.

Такво исчитување со својот труд остварува д-р Сузана В. Спасовска, во целост посветен на Антевата „Света песна“.

„‘Света песна’, иако насловот има поетска одредница, всушност повеќе наликува на прозните отколку на поетските жанрови. Овде се реферира, всушност, на епичноста на стихот, и во неговата заднина ние ги препознаваме не само библиската и хомеровската матрица, ами многу повеќе културолошката, па дури би можело да се рече и цивилизациска рамка, во којашто Анте Поповски, како во некоја слика на мртва природа, ги оживува сувите цветови на сознанието, откопувајќи ги како семе во плодната почва на македонската земја и на нејзиното окружување. Ова не е ниту роман во стихови, ниту модерна епопеја, бидејќи отсуствува наративната нишка, така што попрво би можело да се нарече стиховна енциклопедија која освен што се повикува на старозаветни и новозаветни библиски референци, апокрифни и дамаскинарски записи, не ги заборава ниту своите најдалечни претходници како Орфеј и Хомер, ниту пак современите како Борхес, Тед Хјуз или Никита Станеску. Низ перото на само еден автор, се чини како да се одгласуваат сите оние што макар еднаш стапнале на древната македонска земја, покрај оние што од неа израснале.“ – констатира Спасовска (2022, стр. 71).

И ете, одново се покажува дека при исчитувањето на творештвото на Поповски не само што се отвораат можности за примена на мноштво

книжевни теории, туку дека тие теории може и да се надградуваат со она што се препознава во неговиот ракопис.

Одделно интересен и поттикнувачки е и трудот на д-р Филип Фиданоски, во кој се остварува обид да се одговори прашањето кои се сликите кои се вткаени во личноста на Анте Поповски. Попрецизно, анализирајќи го светото тројство татковина – потекло (личност) – дело, Фиданоски дава осврт на односот на Анте Поповски кон македонската правостоина. Врз основа на бројните појавни облици и активности на Анте Поповски, тој констатира дека Антевото потекло од Земјата на Мијаците ја определува неговата личност, а тоа е поврзано и со татковината, имајќи ја предвид самобитноста и самосвеста за посебноста на македонската нација кај Мијаците, но и неговото дело и религиозниот однос кон нештата во триаголникот. „Така, може да се заклучи дека религијата, семејството, љубовта и соништата од Земјата на Мијаците се иманентни делови во светото тројство на Антевата поезија.“ – нагласува Фиданоски (2022, стр. 87).

И ете, повторно се навраќаме на судбинската поврзаност на Антевото дело и судбина со Земјата на Мијаците – онаму од каде што и започна ова осврнување кон зборникот во кој се овие текстови, а во кој ни е чест што е и нашиот труд за тајнописот во есеите на Анте Поповски, особено за неговиот интерес за старите текстови и медивистиката засведочен во неговата есеистика.

Во еден од своите текстови, Анте запиша: „Записите што доаѓаат од нашето минато имаат смисла да потсетат – дека и мртвите не можат да бидат спокојни и сигурни пред непријателот и пред несреќите на овој народ. Тортата и молитвата Евреите ги поучуваат да се сеќаваат а им забрануваат да ја истражуваат иднината. Разликата е во тоа што Македонците до вчера немале ниту право да се сеќаваат и уште помалку – да ја истражуваат својата иднина. Најмалку: да размислуваат за таа златна руда на нашата култура, за тие првични овоплотувања на поетското чувствување на Македонецот низ вековите.“ (Поповски, 2008, стр. 86).

Ама денес, кога веќе имаме можност да го оствариме тоа, имаме и обврска за исчитување и вреднување на запишаното и воопшто создаденото од нашите претходници кои се вградија себеси во создавањето на таа можност. И тоа исчитување да не е ниту само поводно, ниту само делумно, ами постојано и сеопфатно. Чинам, нема потреба одделно да образложуваме и денес зошто Анте Поповски е еден од тие претходници. А за оние кои и дополнително би сакале да се уверат во тоа – информациите се на страниците на овој зборник, кој е и може да биде само дел од она што треба да се оствари и во книжевната наука и во културологијата, ама и во другите научни дисциплини кои се занимаваат со сегментите на културата.

Заклучок

Искрено се надеваме дека Анте може да нè чуе и види од некои други предели, онаму каде што сега, одново ги учи ѕвездите да шепотат на македонски, за да знае дека плодовите од неговото творештво својата

смисла ја остваруваат и преку генерациите книжевници што дојдоа по него, и преку научните остварувања, ама и преку поетската реч за што сведочат и стиховите во книгите од конкурсот „Антево перо“.

Повторно навраќајќи на сето она што е кажано во текстовите поместени меѓу кориците на овој зборник и размислувајќи за мноштвото отворени прашања кои се предизвик за натамошни исчитувања на Антевото дело, во нас, одново надојдоа стиховите од Антевото „Непрочитано писмо“: „Врз секоја карпа, врз секој камен – некој знак! / Длабел некој низ мракот на времето знаци / со камен врз каменот и сега целата татковина / е некое неодгатливо писмо. // Целата татковина – свето и непрочитано писмо.“

Тоа писмо е и во ракопиот на Анте Поповски – оној ракопис, за кој Венко Андоновски ќе нагласи дека е испишан со мастило-светлина. Впрочем, и сиот опус на Анте е едно важно, непрочитано писмо на светлината – на минатото и на времето идно. Зборникот од сипозиумот одржан во 2021 година нè повикува и ни покажува како да го исчитаме. Кога ќе го сториме тоа, во него ќе го најдеме сето она што се длабело низ времето и... Навистина ќе ја најдеме Македонија! Простата земја од дволичен камен и сонце – онаа што е од грч и од чекање и што ги научи и ѕвездите да шепотат на македонски, а никој не ја знае. Антевата Македонија сочувана во неговото творештво, а сè уште нарастајнета. Да ја дорастајниме продолжувајќи со исчитување на Антевите песни, есеи, критички осврти, студии, препеви... Тоа не му го должиме само на Анте. Тоа ѝ го должиме на македонската култура и на неговата и наша Македонија на која тој го посвети не само творештвото, туку и животот, а она што остана меѓу кориците и не е до крај исчитано, најдобро сведочи дека е така. Како што ќе напомене и Катица Ќулавакова во трудот објавен во зборникот: „Анте со песна остава аманет да се сочува Македонија. Тој секако ја сочувал во своите песни. Но дали песната е доволна?“ (2022, стр. 11).

Библиографија

- [1] *Меѓународен научен симпозиум АНТЕВО ДЕЛО: Меѓународна ѝоејско-културна манифестација „Анџе Појовски – Анџево перо“, Лазарополе, 25 септември 2021 година: зборник на трудови* (2022). Скопје: Каламус.
- [2] Мојсова-Чепишевска, Весна (2019). *Везилка: современа македонска лиџераџура и кулџура*. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.
- [3] Николовска, Кристина (2017). *Книџа за Анџе*. Скопје: Силсонс.
- [4] Поповски, Анте (2003). *Две џиџини*. Скопје: Југореклам.
- [5] Поповски, Анте (2003). *Свеџа џесна*. Скопје: Југореклам.
- [6] Поповски, Анте (2008). *Развезано еванџелие*. Скопје: Југореклам, Про литера.
- [7] Поповски, Анте (2011). *Зоџиџо зборуваш за умирање*. Куманово: Македонска ризница, Про литера.
- [8] Тодоровски, Гане (2007). *Македонскаџа лиџераџура во XXI век*. Скопје: Матица македонска.
- [9] Цветаноска, Атина (2017). *Херменевџикаџа на џоезијаџа на Анџе Појовски*. Скопје: Култура.

[10] *XXX Научна конференција на XXXVI меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура : (Охрид, 11-13 август 2003 г.)* (2004). Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

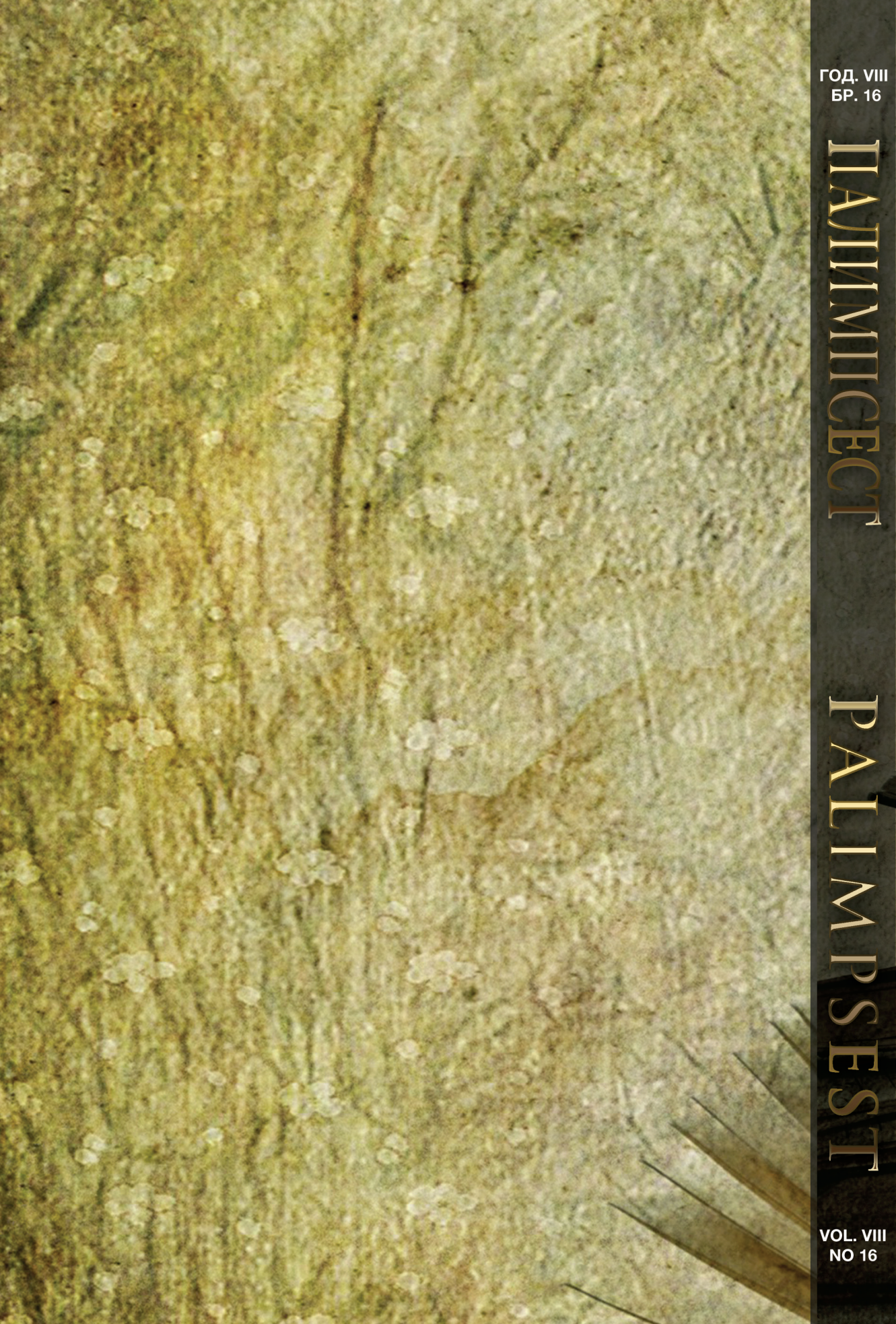
Ivan Antonovski

Ss. Cyril and Methodius University, Skopje

Disclosure on Poetry and the Opinion of Ante Popovski with New Readings

Abstract: The paper is a critical review of the collection of papers “Antevo delo” (Skopje: Kalamus, 2022), in which the papers from the international scientific symposium held in September 2021, within the international poetic-cultural manifestation “Ante Popovski – Antevo Pero” were published, on the occasion of the 90th anniversary of the birth of academician Ante Popovski. By referring to individual texts from the collection, the paper apostrophizes questions about further understanding and interpretation of the work of the great Macedonian author, Ante Popovski, establishing syntheses between the latest scientific insights and segments of Popovski’s work, going beyond the field of poetry. In the collection, the paper identifies a starting point for further thorough references to the work of Ante Popovski, indicating the need for a comprehensive evaluation of the work of this prominent Macedonian author of the 20th century.

Keywords: *Ante Popovski; collection; “Antevo Pero”; Macedonia; symposium.*

ГОД. VIII
БР. 16

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VIII
NO 16